

GÖMÖR-KISHONT

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Előfizetési ár: { Egész évre . . . 8 frt - kr
Fel évre . . . 3 " - "
Negyed évre . . . 1 " 50 "

Közlegyek és néptanítók egész évi előfizetésénél 2 frt árleengedésben részesítettek.

Az előfizetési pénzek, valamint a hirdetésért járó díjak a kiadóhivatalhoz, Stefanovics József könyvnyomdájába küldendők.

Szerkesztői iroda:

STEFANOVICS JÓZSEF könyvnyomdájában.

Ide küldendők minden a „Gömör-Kishont” szellemi részének szánt kéziratok és levelezések.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap reggel.

Egyes szám ára 12 kr.

HIRDETÉSEK

felvez helyben a kiadóhivatal, cserencsényi utca Kalla Mihály úr házában. — Budapest, GOLDBERGER A. V. hirdetési irodája Szervitátor 3. sz. — Bécsben, SCHALEK H. I. Wollzeile 12.

Egy négyhasábos petitor hirdetési díja . . . 5 kr.
Nyitór soronként . . . 15 "
Bélyegdíj minden egyes hirdetésért . . . 30 "

Rimaszombat, július 17.

Az európai kontinens legnagyobb állami oly tényezőkké bírnak a műveltség és szabadság megszilárdítására, melyek főfeltevélei egyszersmind az anyagi jólétnak.

E tényezők legfőbbje a kifejlett ipar.

A nagy Anglia büszkén mutatja gyárai ozeit, melyek hódító hajózásoknak s Európa intőz ügyeiben elért nagy tekintélyének voltak megteremtői; a szabad francia nemzet, szabadságát 6000 millión vette meg, és ezt az óriás összeget legnagyobb részben iparjövendelméből felezte; Németország és Ausztria államjövendelmét jobbara ipar készítményekből fedezi; kivétele oly nagy, hogy megfelelni alig képes a kívánalmaknak; kiviteli főpiacza pedig — Magyarország.

A gazdag, mindent bőven termő Magyarország iparkészítményei nagy részét Auszriától kapja. De ugyan hát Ausztria honnan veszi a nyers terményeket, melyekből iparcikkait előállítja? Magyarországból. Hazánk az a kincses bánya, melyből Ausztria gazdagodik; gazdagodik együgyesen, de elég szemérmetlenül megkötött vám és kereskedelmi szerződés alapján, mely két állam között a közös érdekeinek megtartása mellett kötött. Oly két állam kölcsönös érdekei ezek, mely államok közül az egyik mindig fejős tehene volt a másiknak.

Nagyon természetesen hát, hogy a szerződés megkötésekor is legfőbb tekintet arra volt, hogy ez a fejős tehén megmaradjon fejős tehénnek. Ugyis lett. Magyarországból ez időszerint több, mint 400 millió forint vándorol külföldre — legnagyobb rész Auszriába, iparcikkéért. Ily óriási összeg-

gel lesz szegényebb minden évben az ország. És kétszeresen lesz szegény. Mert hiszen a behozott iparárúknak anyagát, mint nyers terményt Magyarországból viszik át nagy olcsón, hogy aztán kikészítve drágán eladják nekünk.

A magyar iparosnak épp, úgy mint a magyar társadalomnak rosszul esik azt látni, s még sem igyekszik, hogy az óriási bajon társadalmilag segítsünk. Mert azt hasztalan várjuk, hogy törvényhozásilag tönkenek változás. Két állam között megkötött s a törvény hozás által elfogadott, fejedelem által szentesített szerződések nagy rázkódtatások nélkül fel nem bonthatók. Ily rázkódtatásokhoz se időnk, se alkalmunk, se kedvünk.

Ha tehát azt nem akarjuk, hogy e tíz év alatt — melyre a szerződés szól — anyagilag úgy elgyengüljön ez az ország, hogy a tíz év elteltével semmiféle erkölcsi erőt ne tudjon kifejteni, mondjuk, ha ezt nem akarjuk, akkor társadalmi uton kell gyorsan és gyökeresen segíteni a bajon.

Két rész vállaljon erkölcsi kötelezettséget egymás iránt s mindkét fél feleljen meg a várakozásnak, akkor reméljük, hogy fel fog virágozni a magyar ipar s biztosítva lesz a magyar iparos anyagi helyzete, és biztosítva lesz az ország, fenyegető társadalmi bajok ellen.

Fogyasztó és iparos a két egymással szemben álló fél, mely kötelezettséggel tartozik egymásnak.

Teremtse a magyar iparos oly árukat, melyek tartósságra, csindra, izlésre versenyezhetnek a külföldi cikkeivel, akkor méltán megvárhatja a magyar közönségtől, hogy

piacot teremtsen itthon a magyar ipar terményének. Ettől azonban még nagyon messze vagyunk.

Nem állíthatjuk ugyan, hogy iparosaink egyrésze ne volna képes műipar-cikket is előállítani; de, különösen a kis iparos, ellensége minden haladásnak. A mit megtanul tanuló korában mesterétől, nem sokkal többet tud akkor sem, midőn önálló üzletet nyit magának. És miért? mert nem utazott, nem tapasztalt, nem látogatta a külföldi mintaműhelyeit s nem képes olyat oly olcsón előállítani, mint a melyet behoznak külföldről.

Monljuk, ezt nem lehet általában állítani, mert iparosaink közül nagyon sok fel fogta a kor intő szavát s folyton tanul, változtat a régin, ujjal pótolja ami elavult, s magához köti a fogyasztó közönséget. De csak igen kis része teszi ezt az egésznek, a többi marad a régi mellett. Így pedig nem várhatja joggal, hogy a közönség drága pénzben vegye a hazai sokkal rosszabb cikket, mint a külföldi jobbat és olcsóbbat.

Nézzünk kis városunkban bármely iparágat, s azt fogjuk tapasztalni, hogy igényeinknek nem igen felelnek meg annak készítményei.

Iparosainkra vár hát az első kötelezettség. Ők haladjanak, tanuljanak, ha azt akarják, hogy készítményeikkel kiállhassák a versenyt, hogy megfelelhessenek a fogyasztó közönség kívánalmainak.

Sülyedés és regeneráció

A nemzetek életében, úgy az egyesekben az ábrándok és illúziók ellen két hatályos

Elek (még akkor nem volt a „Quitt” „Zsándár, és „Egy ciummüküli hönny” szerzője) mondóm. Solymossi Elek társulatánál. Apa szerepeket és életunt sivar kedélyű öregeket adott. Emlékszem „Nem tárom a háznál” az öreg táblabíró adta, s oly jól alakított (bár nem tartozott a művészek közé), hogy olvasva élettörténetét — ha a fenti darabban nem táblabíró működik — az öreg Tóth, fiának mint színésznek — tán legnagyobb ellensége jut eszünkbe. A „Csi-kós”-ban az öreg gulyást ábrázolta az ismert nevű jeles Kassai Ede parókája, álhajában.

Jól emlékszem, hogy a rozsnói közönség két ízben is kihívta, bár akkor még sejtetemmel se bírt a jövőző fényesillagról. Neje kedves, megnyerő, piros-pozsgás menyecske, többnyire Solymossival vitték a népszínműi szerepeket (ala Blaháné és Tamási). Egy alkalommal a cukrászda előtt állt színész-társaisal Tóth Ede, ki szájában az „örökös” csibukkal, kiélt, beesett arcával 50 éves összeesett öregnek nézett ki — pedig csak 27 éves volt; a próbáról akkor jött le Solymossi és T. E. felesége, jóízűen társaloga, élcelve; valamelyik figyelmeztette Edét rájuk, ez — mintegy a keserű lemondás, előzret mosolyával — válaszolta: „Jól összeillenek ők egymással”. Azt is tudom, hogy mikor Rozsnói Solymossi villámcsapás-ként lemondva — (sőt bejelentve — az igazgatóságról, Szabados nevű karmester lett director — Tóth Ele és neje eltávoztak. So-hase láttam többé. De később diadallal hirdették hírnevét, a „Falu rozsa” 100 aranyos jutalmát, nemsokára utána a „Toloncz”-ét, csakhamar tele lett nevével az ország, születésének büszkeségével Gömörmege. De tén senkire örült jobban, senki se lett büszkébb, mint Putnok, Gőndör Sándor, Gonoz Pista, Finum Rózi, Ördög Sára stb. megteremtőjének nevére, hírére.

És ez az igénytelen városka most megillető fényvel, ünnepélyességgel rója le a hála

gyógyszer van: a tapasztalat és szűkség!

Sokat szenvedett államunk — társadalmunkban ábrándok — és illúziókkal nem árníthatjuk magunkat, midőn a kétségbejött tapasztalatok az ábrándok és illúziók honában való kalandozást a sivar földre szállítják le. E tapasztalatok a kriminalista szerepkörébe viszik a nem illusorius törekvésű író, azon kriminálístába, ki a bűnök keletkezését, indító okait, szóval fejlődését is vizsgálja (ha kell — lélektan alapján) a végett, hogy azokat elbirálhassa, helyes alapra fektesse, épp úgy, mint az orvos, ki a diagnózis megállapításával tervbe veszi a gyógyítást, ki megtalálja a betegség világos, teljes képét. Minden jó érzésű lehet mostani viszonyaink között kriminalista, midőn a társadalmi betegségek összes jelenségeinek egymásutóját látja —, a tapasztalatok után pedig s z ű k s e g igényelte hatályos gyógyszerrel gondolkodik. — Lássuk röviden, inkább tegyük közzé a nyilvánvaló tapasztalatokat, melyek nemzetünk életében jelentkeznek, azután találjuk meg a pontot, mely a szervezet beteggé változásán segíthet.

Társadalmunk beteg, súlyos beteg. Ez az első tapasztalás. Nyavalyájának eltitkolása hibavaló, mert symptomáit mindenki látja, figyelni és érzni. Első jelensége a sülyedés, az erkölcsi corruptio. Az a sülyedés, az az erkölcsi romlottság, melyek már — már élünk legbensőbb gyökereit dulják s időelötti hervadás, anélkül el-aljasodás czimereivel bélyegeznek s a tisztulás jövőző időszakát mind távolabbra taszítják tőlünk! Oly forma ez a demoralizáció, mely szennyes nimbuszt rajzol a nemzeti becsület fölé, nevétségessé teszi az ősi magyar erényt; átkot, kárhazatot kiált az önfeledés szegényei közé sülyedtekre. Megfosztja a megőregedetteket, erényt ismerni tanultakat gyermekkoruk tiszta, erkölcsös napjainak visszaemlékeztétől, a melettt kőuakat fiaik, unokáik jövőző boldogságának reményeitől s az életük tavaszát élőkét piruló szegény, megsértett természetnek engesztelhetlen boszujával fenyegeti.

Ez az corruptio, elerkölcstelenedés, mely nemzetünk, társadalmunk bekövetkező bukásának gyökereke.

Az ezernemű tünetekről, kisebb-nagyobb fokú sülyedési jelenetekről ivenek át beszélhetünk, ha nem tudnánk, nem éreznők, hogy a részletek keserűbbé teszik magát a bajt.

adóját úgy, hogy egy nemzet méltó képviselője lett s mintegy a nemzet kegyeletének a iott kifejezését. Így van az jól! A nemzeti érzelem és kegyelet a legillőbb helyet talált ott, azon a helyen, hol meggyénk büszkeségének homlokát legelőzőrö illeté a muzsák csokja. Ez az ünneppály minden magyar érző ember által meg-szentesítve van s megtanítja a kevésbé érzőket is legalább az emlékezésre, — megtanítja a Putnokon átmenő idegent arra, hogy szívében szent érzésű kalapot emeljen azon ház előtt, melynek homlokán arany betűkkel ragyog: „Itt született Tóth Ede!” Ó réá, szegényre, teljesen mindegy, meg van-e örökítve neve, legkedvesebb szülőhelye, de nekünk élőknek s a későbbieknek szükségünk van arra, hogy tanuljunk lelkesülni csak említésre is!

E sokrunk feladata volt egy névvel foglalkozni, melynek tulajdonosára is rá illik az a mondás, hogy gyertya volt, mely míg másnak világított életében s v lágit holta után — önmagát emészté fel.

Szívünk megnyugtató öntudatával válunk meg most tőle, mint kinek van már emlékeztetője, tisztelői keblében gránitnál erősebb oszlopa — az elismerés, a kegyelet!

Az az emlék-ünneppály oly megható reánk, mert meggyénk és önmagunk emlékeivel szövődik össze, mely még késő vénségünkben is fény-sugárt lehellen a ridég és sivar élet útjára. Haladjon az idő, tünjenek az évek, mi nem fogjuk feledni őt, kinek emléktáblája fölött nem diszeleg sem grófi czimer vagy fejedelmi korona, de beszélni fognak művei a kegyeletes utókornak arról, kit büszkén vallunk magunké-nak, mondom az utókornak, mely tudni fogja, ki volt az a „Tóth Ede!”

Fóthi K. Béa.

TÁRCZA.

„NÉZLEK, NÉZLEK . . .”

HÁBA vágy, hiába érzemény,
Szeretnem nem lehet, szeretnem nem szabad.
Csillagom beborult eltem égén,
Boldogság forrása szívemben nem fakad.
Igy eldőlhetem kedves lélek:
„Nézek, nézek, de hiába nézek!”

Pedig a boldogság de rá férne,
Kinek az életből csak bu és gyász jutott,
Ki mielőtt vig napokat élne,
Magasba töréssel szárnyaszegeve „bukott”.
Ily roménytört ajkán szól az ének:
„Nem való vagy te szegény legénynek.”

S hasztalan törekvés, dőre álmok,
Vergődő lélekkel ostromolni eget,
Nézni busan, kit csak meg az álmok,
Kit tart udvámorra szivkárpitja megett.
Lehet azért börtönbe dallani:
„Boldogokra fogsz te kacintani.”

Járjuk a bolondját egész végig;
Szenvedj hát szív, szenvedj, míg megtör az élet;
Fizessünk tartozást, rójuk le a régit,
Tűrjük a szerelmet, mely tűzével égét.
Ne bántuk a jogot, lányét a mi:
„Szabadoknak szerelmet vallani.”

RAB.

Tóth Ede.

Színész és költő! Két ellentétes pólus!
Az egyik csak azért él, hogy élénk tárja a multat, történelem dicső alakjait, az emberek győzelmeit és botlásait, szóval az élet erkölcsi tanulságokat vissza adó tükört; de az em-

berben a színész, a művészet sirba száll, még csak neve se marad meg a késő nemzedékre; míg a költő az örök eszmék leghűbb letéteményese, alkotásaival, gondolataival jelenében teremt a jövőnek, közös kincsét az emberiségnek, az utókornak, mely bámulattal áll meg neve előtt, mert késő korra is fényt árasztó, sőt tán épp akkor legjobban megértett művei, nevét is megörökítik — ha holt betűkben is. Az egyik így csak a jelennek terem, jelennek él, ennek szedi — ha szedheti — gyümölcseit, a szellemi vagy anyagi elismerést, — a másik századok múlva is él —, dalaiban, elévülhetlen műveiben, melyek fölött szarnoki önkénytelen nem dominálhat a legkegyetlenebb, mindent feledésnek bocsájtani szokott — idő.

Tóth Ede színész és költő volt. Tóth Ede-vel a színész mindörökké elveszett; Tóth Ede-ben a költő, a színműrő él, élni fog — megmarad neve, míg megmarad a tudomány, a tudományos emberek becsülése, lelkesítő kegyelete. Kegyelet! e szó az, melynek legtisztább, legszentebb érzelme támad lelkünkben most, midőn lelkesedéssel, örömmámmorral kebleinkben gondolunk a közeli napokra, midőn egy bazafias város megörökítette dicső nevét, szülőhelyét annak, ki az irodalom, a színművészet, ezzel a nemzetnek „nagy”-ja volt; kit nyomorral jutalmazott az élet, ki végül egy nagy s dicső küzdelem iránti köteletségének jobban tett eleget, mint előtte hasonállapotú, az élet iskoláját járó mások.

Mondom, lelkesedés és örömmámmor fog el, ha Putnok városának lekötelező tetteire gondolok, bár ez örömmel a szívbe nyilallik a fájdalom, a keserv is, miért vesztettük őt el oly hamar s li lép nyomaiba? De mindegy! Tóth Ede a színész meghalt, Tóth Ede a színműrő él, élni fog; ez az, melyre kiderül fájdalomdul-ta arcunk . . .

Szegény Tóth Ede! Iskolás gyermek voltam, mikor miut színészt ismertem Solymossi

Azt mindenki észlelé, hogy a romlottság óriási méretű ugy az erkölcsi, mint anyagi állásokra nézve. A corruptio általános, mely megragadja, elbuktatja az erkölcsöket, családokat, s armegeket s már — már megkondítja a nemzeti haldoklás lélekharangját.

Erre nézve halmaz adatokkal lehetne a közönség elé járulni, a minden oldalról mutatkozó hibák, törvénytelenések, büns intézkedések által, melyek teljessé teszik a bünlajstromot. Beszélhetnénk ide illelőleg társadalmi rend megbontásáról, törvény tisztelvények csúszásáról, törvényesítések önzéről stb. stb. Beszélhetnénk erőszakoskodásokról — lövölések, rendtelenségekről, melyek a közbéke, esend megzavarására czélloznak. Sorolhatnánk elő megtörtént szomorú leleplezéseket, hivatalokkal való visszaéléseket, hamislelkű hamisításokat, csalásokat, melyek a közvélemény piaczn mint gyalázatos skandalumok szerepelnek. Irhatnánk lapokat, büns factumokról, testületek, jótékonyra alapított vállalatok jó hírneve —, vagyonával hűtlenül sáfárkodásokról. Lamentálhatnánk a „lovagiasság“ cothurnusában elkövetett öre, jogot, törvényt, család lóballal tipró párbajok —, mindmeganyonyi gyilkosságokról, melyeknek hősei a becsület bírójá tolják föl magukat, s hallgatásra kényszerítik a nemes törekvő bajnokokat, — megfosztják a legtisztább eszméket harcossáiktól, családokat fejeiktől, szülőkét gyermekeiktől; kigunyolják a családi élet szentélyét, hogy utját egyengessék a féktelen terrorizmusnak. — Panaszkodhatnánk kegyetlenség, tisztelatlenség és átkos viselkedésekéről. Felhozhatnánk egyeseket, kik által — a becsület, hírnév, állás arezul csapásával — egyénekét és testületeket compromittáló és provokáló nyilatkozatok látnak napvilágot, elannyira, hogy legszebb hivatalán, korszakalkotó intézmények, corpusok, személyi tortszalkodás, magán érdekek által lesznek koptatásnak kitéve, félig meddig megsemmisülve.

Idézhetnők a kores — gyávaságok undorító jeleit, melyek által véneink, ifjaink nem pirulnak önnönmagukat bélyegezni. Itt volna helyén irnunk a minden, csak „nem magyar“ ifjuságról, mely kibagyja magát vetköztetni nemzeti sajtóságai —, eredetiségéből, mely saját kezével eüti homlokára a korcsosulás cimzerét. Itt volna helyén piritani azokat az ifjakat, kik mindenről gondolkoznak inkább, mint hazai érdekek — ügyekről, kik előtt egy furdó-saison, egy mulatságos utazás, medve, roka, nyulvadász, egy nyaktörő (?) kaland, egy „botrányparthie“ eljászsása érdekesebb tárgyak — mint a haza!

De hagyjuk az idők teljére mind ezeket. Nézzük inkább a tapasztalatokat követő szükségét — az orvoslást. — A haza bölcsének mondása szerint súlyos betegét egyedül szerencsés véletlenre eyyedül gyermek, vagy bolond épít; társadalmunk egészsége, kigyógyulása egy hathatós szertől — a megifjulás —, minden izében való átalakulástól függ. Az újjászületés, regeneráció kérdéseivel elvégre tisztába kell jönnünk, mire nézve beteg, szelűtött társadalmunk kiépülése a jövőhöz van kötve — a tero, ható jelen által. Még most költői képekkel nem festhetünk egy megifjult erős hont, melyet sokan szeretnének a jelenben látni, de minden számítás nélkül ki mondhatuk, hogy regenerációi uton csak a jövőben fejlődhetik ki, ha u. i. kezét fogva, vállat vetve, legészintébb lélekkel dolgozzunk az újjászületés érdekében. Most csak azon iparkodjunk, hogy a végvonaglás be ne következék, hogy ez a megmételtyezett beteg társadalom szerencsésen áttessék a — crisisen!

FÓTHI.

A magyar nőközönséghez!

Az országos nőiparegyelet a jövő év tavaszán országos kézimunka-kiállítást rendez, melynek előleges programját a következőkbe ajánljuk a t. közönség szives figyelmébe.

Az országos női kézimunkák kiállítási czélja: feltüntetni azon iparágakat, melyekben eddig a magyarországi nők sikerrel foglalkoznak; a női kézimunka haladásairól, az abban nyilvánuló izlés fejlettségéről hű képet nyújtani; továbbá éppen e kiállítás alapján szerkesztendő szakjelentések által főleg azon hiányokat összegezni, melyek a nőipar és női kézimunka fejlődésében eddig tapasztalhatók; ezen hiányok javítására az alkalmas módokat és eszközöket javaslatba hozni; végül a nők munka és keresetképességének előmozdítása érdekében azon új iparágak megjelölése, melyekben eddig a nők nem foglalkozhattak, vagyis a nők munkakörének kiterjesztésére és előnyös javítására vonatkozólag az állami és társadalmi téren reánk váró feladatok konkrét felsorolása, és ezek teljesítésére nézve a legkedvezőbb módokat ajánlása.

Kiállítást minden e hazában, esetleg külföldön tartózkodó magyar nők által készített és kiállításra méltó iparcikk és kézimunka, és pedig mindennemű tűmunkák (varrás, kötés, hímzés, keretmunkák, hálómunkák, csipkék, ruházati ipar) szövetek, a házi ipar összes tárgyai, élelmiszer-cikk, gazdaságonyi készítmények, látványos és vegyes iparcikk, rajzok, festmények és feygházi ipar tárgyai.

A kiállítás három főosztályból áll. És

pedig I. Az iparszerűleg üztő és kereset forrásul szolgáló nőiparcikkok. II. Az idő hasznosítása czéljából házi- vagy egyéb használatra készült női kézimunkák (mükedvelők és gazdaságonyi készítményei). III. Nőnevelőintézetek és leányiskolák kézimunkái. E három főosztály tárgyai a kiállítás előtt a vidéki városokban és a fővárosokban szervezendő szakértő bizottságok által (előjny) meg fog bírálatni.

A kiállítási jutalmak: arany, ezüst és bronz díszoklevelekből állanak. Az I. osztály arra méltó tárgyai arany- és ezüst pénzjutalmakkal is ki fognak tüntettetni. A bírálatokat csoportonként szakértő bizottságok végezik.

A kiállítandó tárgyak által elfoglalandó térért csekély térdíj fizetendő. Beigazolt szegényeknek és tanodáknak, indokolt előterjesztés mellett a térdíj késérhető. Eladásra szánt tárgyak értékesítésének közvetítéséről a rendező bizottság gondoskodik.

A kiállítás Koburg herczegné ő felsége protektorátusa és az országos iparegyelet mellett egy 100-tagu bizottság által rendeztetik. A vidéken külön kiállítási bizottságok alakítatnak, és a kiállítás minél teljesebb sikerének biztosítása szempontjából az ügy iránt érdeklődő hatóságok és testületek is bevonatnak a rendezésbe.

A tiszta jövedelem a magyar nők munkakapcsosításának előmozdítására, az országos nőiparegyeletnél fog gyümölesztetni.

A rendezésre és egyéb részletekre vonatkozó szabályokat az illető bizottságok kellő időben fogják közzétenni, illelőleg a kiállítás idejét, tartamát, helyét sat. meghatározni.

Addig is azonban, míg az egyes felhívás az egyesekhez és testületekhez szükül detnék, tekintettel azon nagyfonosságú czélra, melyet bevezetésileg részleteztünk és mely a nemzeti munka terjedésében a nőknek is kijelölő az őket jogosan és kötelességszerűen megillető helyet, anélkül, hogy ez által bárkinek jogai esorbát szenvednének, hazafias bizalommal ajánljuk kiállításunk eszméjét a magyar nők pártoló figyelmébe, és előlegesen is felkérjük őket, hogy addig is, míg beesés közremüködésüket és tevékenységüket ez ügyben igénybe venni bátrak leszünk, sziveskedjenek ez eszmének saját hatáskörükben híveket szerezni, hogy az annak idején támogatásra és pártolásra készen találja hazánk nőközönségét.

V. KOVÁCH LÁSZLÓNÉ,
elök.

Csengery Antal.

(1822-1880.)

A magyar közéletet, a m. tud. akadémiát, az egész magyar hazát nagy veszteség érte. Csengery Antal, a m. tud. akadémia másodelnöke, a m. földhitelintézet igazgatója, orsz. képviselő f. hó 13-án meghalt Budapestben. A sokat betegkedett publicista, tudós és államférfi politikai szereplésében Deák és Andrássy után talán a legnagyobb befolyást gyakorolta hazánk ügy közjogi, mint közigazgatási ügyek alakulására. Mint tudós a legkiválóbbak egyike volt, sokoldalú, a legkisebb részletekig anyira alapos, hogy a felmerült kérdésekben, melyekhez hozzá szölet, szinte speciális szakférfiunként föl. Irodalmi működésével (tizenéves években és hatvanasok elején) kiváló befolyást gyakorolt — hírlapírói téren — az eszmék tisztítására. A társadalmi téren is kiváló szerepet vitt. Az akadémia újjá szervezése, a földhitelintézet, a gazdasági egyesület s számos kulturális és pénzüntézetünk sokat köszönhet az ő tevékenységének. „Magyar szónokok és államférfiak“, „Anglia történelme II. Jakab trónra léptétől“, „Történeti tanulmányok és jellemrajzok“, és a kitünően szerkesztett „Budapesti Szemle“ mind neki köszönhetik létrejöttüket.

A kegyeletnek tartozni vélünk azzal, ha e kitünő szellem, nemesszívű, önzetlen és kötelességéhez mindenkor hű férfi elvesztését méltán sajnáljuk.

Báke legyen vele! Nyugodjanak csendesen áldott hamvai!

SZÍNHÁZ

Rimaszombat jul. 17.

Rimaszombat közönsége mindig áldozott a szépek, hasznosnak és jónak... ez tün-tette ki régi időtől a többi kis város fölött. Rimaszombit az előt áldozott a színészetnek is, mert jól tudta, hogy az e fajta művészetre kulturális és nemzeti szempontból szüksége van. Miért nem teszi most oly mérvben, mint csak nem régen — nem tudjuk de nem is, akarjuk kutatni a helviszonyokat. Arra nézve, hogy valamely szintársulat kiérdemelje a közönség pártfogását: a tagok részéről buzgó igyekezet, jó erők és változatos műsor kívántatnak. Egynek csekély híján megvan Hubay társulatában az igyekezet, megvan a jó erők. Így tehát csak a kedvező, variált műsor hiányzik, s hisszük, hogy a helyi publikum közönsége szünni fog, hisszük, hogy Hubay társulatának jó tagjai a helybeli sajtó támogatása, a közönség anyagi pártolása folytán — mint olyanok, kik a közhasznú ismereteket, az izlés műveit terjesztetik, a társadalmi viszonyokat megismertetik, a nemzeti művelődést előmozdi-

tani törekvésnek, — biztosítva lesznek a megélhetésről; többet kívánni most nem is lehet.

Ezek elmondását szükségesnek tartottuk. Térjünk az előadásokra.

Vasárnap, július 11-én adatott „Két huszár“ és a furfangos (molnári) baka“. Berzsenyi e műve tet-zetős vasárnap darab, teljesen hatásvadászatra számított. A „molnári“ epitheton is ugy látszik, a baka, — a toborzásra számított, ami éppen nem hiba, különben ha czélt érnek vele. — Az est dícsőségének orosz-lányrésze mindenesetre az öreg urat Hubait illeti, ki teljesen megfelelt ugy alakilag mint játékkal a szabadságos bakancsos szerepének. Ő róla mindig jót mondhatunk — „inter alios primus“. — Halmay, Kövi, Pelsőczy meg-tettek annyit, hogy emeljük az est sikerét. Kövynél (Zsuzsi szerepében) igen kevés életet, elevenséget tapasztaltunk. A maszkirozsra ajánlunk egyeseknek több gondot, figyelmet. Közönség szép számmal.

Hátón „Szuzsi ur keservei vagy kijá a 40.000 forint“ daczára a vásári napnak, gyér-publicum előtt játszott. — Pedig e kitünő francia bohózat megérdemli a megtekintést, bár a szerepek botlódása nem tették jól sikerültt az előadást. A czimszerep Romvárynál ügyes kezekbe akadt, mindent elkövetett, hogy élvezetessé tegye játékát. Menyire felelt meg a közönség kihívása feleljen róla. Pelsőczy nyugalmazott kapitánya megfelelt czimének és nevének. Tehetséges színészt ismerünk benne. Bárdi Széllay bárója kielégítő volt, nem ily szelűhái szerepekben szerzettük őt, a jó drámai színészt látni. — A nők közül kiemelése méltó Hubainé. A többit figyelmzettük az érthető játéka és tiszta kiáltására. Olyan valami köznapi konvetszálást tapasztalunk náluk, mely a szerepek rovására eső.

Szerdán „Moór Károly“ a közönség rész-véltensége miatt elmaradt. Illyféle drábról már első cikknünkben jöszoltunk. „Moór Károly“t ha elő adják is — el voltunk készülve az erőszakoltságra. Schiller e darabja egy nagy elmének roppant tévedése, fiatakori mű renl-külvü erének jeleivel, de botlásával is. B-vebben nem taglalhatjuk, — általános vélemény e darabról, hogy fő-szerepei olyanok, melyek Schiller által teremtet ugyancsak avatott mű-vészi kezeket követelnek. — Míg egyszer ajánljuk ezek mellözését.

Csütörtökön Tóth Ele emléktáblája le-leplezési ünnepélyének tisztelére díszelőadás. Két szerződött tagnak fellptével. Szüire került „A Tolonez“.

Az estét, hogy egy mondjuk, ideges kíváncsisággal várta a közönség, és a 15-iki est sikerével meglehetek elégedve. A most fellépett tagoktól — ide számítva Ferenczyt is — kellemes estétet várlhatunk. — Vánzélyi Irmát illelőleg — első kíváncságnak egy fiatal énekesnőre vonatkozólag — csakhamar teljesült, mert V. Irma egy pilléptével kiérdemelhetta a közönség rokonszenvét és tetszését. Anyal Liszkája az volt, a kit Tóth Ede akart; keves, ártatlan, elkinozott, végül is a l s z á n t lélek, ki a becsület utjáról látszólag letérlítve, már — már áldozatul esik vakmerő elhatározásának A mérgezési jelenetet ugy adta, hogy minden tulzástól menten (amit pedig itt elkerülni vidéki színésznőnek alig lehet) természetességben, fokozott mérvű tragicumban, megrázó közvetlenségben nyert kifejezést. Ugyane jelenet szilársága, kedély és érzésapongása meglepő volt. Egész játéka kimért, következetes, összefüggő. Dalai igazán szépek, csengők melyek k e d e s s é t é v e ő t — méltó kifejezést találtak a gyakori taposok — éljenekben. Dícsérjük Hubay tapintatosságát. Vánzélyi Irma szerződöttése nyereség.

Sághy a Comicumban jeles tehetség, szerepe neki illő volt; ugy látszik, ilyekre alkalmas, melyekben erejét, képességét ragyogtat-hatja. Szerződöttése előnyös.

Ferenczyt könnyu játéká, fesztelensége, szóval otthoniassága jellemzik. Csak jót kívánhatunk neki s vele Hubaynak.

Hubainé Ördög Sárája jobb is lehetett volna különösen a mérgezési epizódnál, melyben övé lehetne a koszoru.

Kövi zsidója eltalált volt, dalai tetszetek és megújratattak.

Aranyossy Miklósa nem volt az, a kit a „Tolonez“ban ismerni s characterizálva szereplünk. Hősi, deli magatartása ugyan jó méz-száros legényre hágy következtetni, de az erő, élet, a beszéd hatalma hiányzik játékából. A szerelmében megingathatlan, hű, a jubánatjában is annyira megnyerő, az életből Tóth Ede által oly nagyszerűen ellesett Miklóst hiába kerestük benne. A mérgezési felvonás (mely e műben a leghatosabb, a mért csupán megérdemelte T. E. a 100 aranyat) korcsmai jelenete nem elé-gített ki. Selogyse mertünk a muzikálitátsból a magyar „sirva — vigadás“ára következtetni. Különben a mit talán játékaival épített volna; dalolásával rontotta el. A dalos szerepek nem az ő tompa hangjához valók. Midőn anyja meghalása után Liszkát bődült mámorában a deszkákon hagyja, a mérgezett légtörből való mintegy erőszakos kivonszolása helyett, igen elhibázott lépést követett el. Ez okozta, hogy a közönség azon része, mely még nem látta e darabot, már haza menni készült, befejezettnek híven a művet.

Arányinó jobban maszkirozza magát, mert pl. Kriza szerepében inkább kaczkias menyecs-kének, mint természetes nagykoru fia anyjának nézett ki.

Hubay alakilag és játékkal a szó szoros értelmében k ó r h á z i f e l ö g y e l ő v o l t . Neki minden jól áll!

Közönség eddigelő a legnagyobb számu volt, sokakat láttunk, de sokakat szerettünk volna még látni.

Végül figyelmzettünk egy pár könnyüvéru fiatal uri embert, ottan az alsó parlamentben, hogy színház előtt vegyének be egy kis esztitő szert, hogy előadás alatt tulajnak ovakodni a feuhangu megjegyzések —, beszélgetések és kritizálásoktól, melyek a mily mértékben bo-szantók és sértők, épaunyira az illem rovására esők.

HELYI ÉS VIDÉKI HIREK.

— **Egy ifju művész.** Kedves alkalma volt e lapok tudogozótársának f. hó 18-án Tamásfalán, ifj. Martinelly Antal szobrász úr dolgozó termébe tekinthet. Meg-lepette bámulta botdogult Miklovcis Gy. úr sirenlékét. — Minerva gyönyörű, carrarai már-ványból készített szobrá, mely nemskóra teljesen befejezve lesz. A görög alkotású remek-mű egé-szen megegyezik eredeti mintájával — termé-szetesen ugyabb alakban. — A szoborért 1000 frt. ján mesterének, ami tekintve correct-séget, megragadó egyöntettségét s a reá fordított gondos figyelmet és munkát — nem igen sok. — A művészet barátjai méltán meg-tekinthetik s elismeréssel adozhatnak a nagy-reményű ifju művésznek.

— **Hymen.** Lapunk kiadója, Stefanovics József eljegyezte magának Halyák Vilma kisasszonyt helyből. Áldást, tartós boldogságot kíván szerkesztőségünk e szép frigyre!

— **Jég és tűz.** Vászár napján Füge és Oldalfalán kegyetlen vihar dühöngött, jég-zápor tette tönkre a tavaszi, a gazdag termést. Ugyanakkor K-lecsényben tüvész pusztított, főlemeszté Ragályi Gyula földbirtokos gazdasá-gi épületeit.

— **Vízbe full.** Mult héten Méhében az ottani 18 éves izr. tanító többed magával fu-ródni ment a Sajóba. — A folyó mély volt a fürdő helyen, a tanító pedig úszni nem tudott, vitt tehát magával egy szál deszkát, azt gon-dolván, hogy ez fenn fogja őt a vizen tartani, s uszui is megtapul ily módon. Jól megfogód-zott a deszkába s a vizre bocsátotta a bizony-talan járművet. Eleinte uszott is vele szép cse-n-desen, egyszer azonban egyenulyt veszt, a desz-ka felfordúl vele, s ijeúságában eleresztvén kezéből, a mély vízbe elmerült, úgy, hogy töb-bé fel se bukkant. A szerencsétlen holt testét csak este felé halásziák ki. Jellemző, hogy fürdő felsái a parton néztek, kik közül csak egy tudott valamit uszui s e miatt mint sok gyermek atyja is — nem merte a mély vízben életét kockáztatni.

— **Bukaresti Török József** írnök, f. hó 13-án a helybeli temetőben, előbb elhunyt ne-jének s i r h a l m á n sziven lőtte magát. Gyászos tettének indoka sanyarú anyagi helyzete volt.

— **F. hó 25-én** lesz Várgodén a szo-kásos évi Anna-bál. A tánczkedvelő, mulatni vágyó fiatalág kedveért megemlitjük.

— **A buzgó** igyekezetű Hubay társulata a jövő héten bérletet nyit, még pedig oly oleső áron hogy a közönség nem nagyoa érezheti meg. Ajánljuk a pártfogás —, a tömeges elfogadásra.

— **Haladó közönség.** Megyénk L i s z ó kis községe 450 lelket számlál oly szegények, hogy sem papot, sem iskolát nem képesek tartani. E bajon segitendő, még ezeltől három évvel a községi képviselőtestület elhatározta, hogy évenként minden lakó az aratás ideje alatt egy-egy napszámot szolgáltalt a templom és iskola javára. A lakosság készséggel engedett a községi határozatnak s három év alatt 7000 frt. gyült össze aratási napszámokból, melyen a község egy csinos templomot épített.

— **Az idők jele.** Megyénk felsőréséből, a tótságról nyáron át az aratás végéft alföldre és egyes megyékbe kivándorolai szokott munkás nép iszonyu sora —, jövőnek néz elébe. Seregostól indulnak el, seregostól kullognak vissza faluból-faluba, mert Mármaros, Zemplén s más megyékben a multat silylő gazdák ez idei termése már le van foglalva. H. Z. föld-birtokos beszélte, hogy Lónárdfalán 100 — 120 ily lézengő alakot látott, egyik része az árok-ban hever énségtől gyötörve, másika phisikailag képtelen a tovább haladásra, mert lábait, iz-maik megtagadják a szolgáltatot. — Szomorú, ijesztő képe a zord valának, az időnek.

— **A gög és henyeség prototyponja.** Itt a szomszédában van egy gatyás judex, kinek az isten ugyancsak felvihette dolgát. A gögösség és henyeség „non plus ultrája“, a mellett káronkodni jobban tud, mint egy fur-fangos molnári baka-káplár. Ha csak egy kis-csit járatos volna a nagyok, hősök történetében, okvetlen en miniature Don Juan, Hamlet, Richard, Napoleon vagy legalább is „kis király“-nak — köpzelné magát rendes dirigáló helyén, a korcsma asztal mellett, lábain kesztyű — akarjuk mondani borjúbór lábtyújával, elmarad-hatlan „signum majestatis“-a, a somfa pálczá-val. Ez a ritka példány „magánál nagyobb úr-nak csak az öreg istent ismeri“ — ügyeket nem szokott végezni; e párkedő felek szavai-val „menjenek az úristenhez“... Viselt dolgai, — factumairól konkrét megvilá-gításu képet most nem nyújtunk, várunk po-hárcsodulásig, de akkor ám nem hallgatjuk el sem despotizmusának székhelyét, sem úri nevét.

A helybeli postahivatalt az állam veszi át a jövő hó elejével. Mint biztos forrásból értesülünk, főnökül Szakszon András, jelenben s. a. ujhelyi postatiszt van ki nevezve. Melléje adatik még 2-3 segédtiszt. A szállítás az özvegy Záborszkyne kezében marad.

Figyelmeztetésül. Szűcszeink értesítenek, hogy e heti műsor egyik darabja lesz városunk egy ifjú írójának, Fái Lajos ügyvéd úrnak „A végzet utjai” című színműve. Az ismert nevű, ügyes fiatal író nem első ízben lép fel színdarabjaival. Rimaszombatban és Egerben már három művét adták elő. Reméljük, hogy városunk műveltségére tömeges megjelenésével szerencsésélteti a sanyarú helyzetű színtársulatot, s nem fog késmi szellemi elismerésével jutalmazni kebelbeli munkáját. Legújabb tudósítás szerint f. hó 24-én, azaz szombaton kerül színpadra „A végzet utjai”.

Mintfogó lapunk első száma mult csütörtökön, 15-én jelent meg, a második számot lehetetlen volt hamarabb, mint ma szerdán kiállítani. E késedelemért bocsánatot kérünk, ezennél lapunk pontosan va-árnap reggel fog megjelenni.

VEGYESEK.

Seemann alezredes historiájával, ki a magyar lobogót „rongy”-nak merete nevezni, tele vannak a fővárosi lapok. A nemzeti tri-color meggyalázója jelenleg Pesten van, hogy elégtételt nyújtson Kucecz esztergomi polgáron kívül gróf Kreith Bélának, és Veres Sándor Karczag város főjegyzőjének. Több lap ugyan tárgyaltanuk nyilatkozta ki a párbajt, mivel állítás szerint nem a jelvényre, de a kelméjére célzott „Herunter mit dem Fezzenel.” Miazonban köve hiszünk a sógornak, annyival is inkább, mert egri szem és fültanu levelező győzött meg a botrányról s a Kacsán állomásozó tisztikar (melynek köibe tartozik Seemann alezredes) kivétel nélkül elítélte s a legnagyobb indignációval vett tudomást aljas tettéről.

Zempléncsü a főfelügyelője elrendelte, hogy az adóhátralékosoktól a lábon levő tornász foglaltas-ák le. Ha a községi előjáró mulasztása miatt más ados megelőző foglaltas-ával az adófelügyelőt, úgy az előjárót 25 fl. pénzbírsággal sújtatnak. — Hála Istennek! Gömörben még ennyire nem jutottunk.

Zlinszky Imre kir. táblabíró meghalt Balatonfüreden. — Halála nagy veszteség a hazai jogtudományra, melynek díszes és legbuzgóbb munkása volt. — Áldás emlékére!

A nagy hőség, mely néhány nap óta uralkodik az ország egyes városaiban, gyanús betegedési eseteket idéz elő, melyek nagyon hasonlítanak a choleraéhoz. Jó lesz vigyázni a tisztaságra.

Franciaország, különösen Páris nagy ünnepélyeknek volt színhelye f. 14-én. E nap, mint tudjuk a Bastille bevételének emléknapja, mely évenként meg szokott tartatni. Most azonban nagyobb szerep jelentőseget kaptak az ünnepélyeknek, a volt kommuné elítelt tagjainak adott általános am. ezstia, mely jul. 14-én hirdettetett ki. Azonkívül állami költségen nagy-szerű ünnepélyek rendezettek Páris minden kerületében. — Hangversenyek, táji játékok, nyilvános táncmulatások, kocsi-, lo-, és csolnakversenyek, lakomák, szegények, gyermekek megajándékozása stb. Ugyanakkor katonai ünnepélyek voltak a long. champi mezőkön, melyeken Grévi elnök az ezredék új lobogóját osztá ki a nemzettel mintegy összszólvadt köztársasági hadseregnek.

C S A R N O K.

A KÉT SZOMSZÉDHÁZ.

— Elbeszélés. Írta: Bácsi János —
(2-ik közlés)

II.

Kik szerencsésen átettek az érettségén, fogják érteni kedélyállapotomat, midőn az érettségi bizonyítványt nagy büszkén föltárva, atyámnak átnyújtám.

Hogyne! — Harminez között én valék az egyedüli kitünően éret.

Büszkségemet még fokozta atyámnak jókedvű nyilatkozata, ki midőn átfutotta a bizonyítvány tartalmát, vállamra üve fölkiáltott: — No fiu ez derék! — Különb vagy apádnál, mert az nem volí kitünően éret! — Igaz, hogy midőn később e szavakon gondolkoztam, beláttam, hogy atyám nem is lehetett, mert az ő gimnasista korában még híre sem volt az érettségik, lévén ő ama régi jóidők növendéke, midőn oszthatlanul uralkodott a latin nyelv elsőtől nyolczadikig kizárólag, és a scutica meg virgács elsőtől hatodikig, nevezetesebb esetekben a két felsőbb osztály sem vétetvén ki; — hanem akkor ez oly hatással volt réám, hogy azt hittem: méltán büszkélkedhettem. — Megnem foghattam tehát eleintén, hogy mernek velem, — velem, ki már érettség vagyok, úgy beszélni, mint az előtt? megnyu-

godtam azonban, midőn eszembe jutott, hogy hiszen nem tudhatja mindenki azt, hogy már érettség vagyok.

S csodálatos de való! — bár közeledett az ősz s véle a szülő „évad”, én egészen megfeledeztem rola. Igaz, hogy folyton szórakoztam, különféle kirándulásokkal töltém a vacatió nagy részét s e közben folyton ama tündéri állapotról álmódoztam, mely minden gymnasiumi tanuló előtt netovábbja a vágyaknak: az egyetemi életről; tervezgettem a jövőre, mint tervezgethet egy tízenyolcz éves érettség fiatal ember, az egyetemi tanév közledeével.

Augusztus vége felé járt az idő, midőn egy délután kertünkben járkáltam s szőttem, terveztem gondolatban, mint ez már régóta tevém. — Így járkáltam egy darabig, midőn pillantáson a szomszédház végébe esett, hol a szőlő indákon a legszebb fekete fürtök díszlettek. — Egy pillanat alatt végtelen zavar fogott el, s minden terv kirepült agyamból; de ez csak pillanatig tartott. Önmagam előtt szígyenkezve kaptam el fejemet s igyekeztem gondolataimat összeszedni, azonban hasztalan volt minden erőlködésem. A vágy minden kíséreltem dacára győzedelmeskedett rajtam, és én újra, — most azonban sovánan — tekinték át a szomszédház szőlő kincseire. Nem jött most eszembe, hogy érettség vagyok, hogy, ha más tekintetek nem is tartanáuk vissza, ez az egy kell, hogy visszlartson: nem, — ellenkezőleg! én levelesy Ákos tízenyolcz éves, gymnasiustól végeztt, kitünően végeztt fiatal ember, ki azoufelül egyetemre készül, hol szerepet óhajít vinni, — én arról gondolkodtam, mi módon elégtételt tudni ki vágyamat a szomszéd szőlőjéből.

Szűgyen gyalázat így meg felejtkezni magáról!

Szűgyen gyalázat! mondják önök? Helyesen mondják tisztelt olvasók, igazuk van. De hát kit az Isten büntetni akar, annak az esztét veszi el, mondja a közmondás. Én büntetésre méltó valék s nemcsak esinyt, de koromhoz mérve, esztelen-éget valék elkövetendő s még sem haboztam. Áttekintettem a tért s tervem kéz volt. —

A szomszéd épület magas tűzfalal végződött, mely után közvetlenül köfal következett, lezuhdva a kert végéig. A szomszédház végében a köfállal egyenlő magasságban állott a mi pajtánk, mely egyuttal elzárta az udvart a kertről s belőle nyílt a kertajtó. Azt hiszem, nem szükséges a pajtát bővebben leírnom, mert az ilyen helyiséget mindenki ismeri már akár pajta, akár fűszer, szín, széke, stb. név alatt, — csak azt jegyzem meg róla, hogy fekvésénél fogva födelőlől igen könnyen juthatott az ember a köfalkerítésre, a csabos szőlőfürtök irigylendő szomszédágába.

Bemenni a pajtába, onnan az udvarra, szétnézni, nehogy mngleljenek, egy pillanat műve volt. A pajtában különféle gazdasághoz tartozó szerek, szekerek, kocsi állván, ez utóbbiak egyikéről a födelet nagyon könnyen elérhettem. Fölugrók tehát az egyik szekerre s rögtön munkához láték, a mennyeiben az óka lyukas fedelet bontani kezdém. Könnyen ment a dolog mert a korhadt zsindelemek ugyszólván maguktól jöttek a rozadás szegek alól, s így pár perc múlva csinos nagyságu lyukon mosolygott be az isten szép ege s a pajtában barátságosabb világosság kezdett derengeni, mi szinte biztatott a folyta-ára.

De nekem nem kellett biztatás. Úgyes gymnasta léteimre (szerénységem csak így, alkalom adtán engedí tehetőségemet nyilvánítani) egy perc alatt künn voltam a tetőn, mely bár ropogott, mintegy tiltakozván a szokatlan teher ellen. — azonban nem véle el bátorságomat. Óvatosan halálva, elértem a falig.

Ott lebegtek előttem a fürtök, a ház falára fölkapaszkodó indákon függve, s én majd elnyelém tekintetemmel azokat. Ha kevésbé lettem volna vágygyal telve, bizonyára legalább is egy pillanatot vettem volna az alattam elterülő kertre, mely a legnagyobb mértékben megérdemlé azt. Alattam ugyanis a legizlésebb virágcsoporzatok terültek, melyek közt finom fehér porondos utacsák kigyóztak, kellemes ellentétben az élénk színezetű virágcsoportokkal. A virágok kert közepén apró kínai faház állott, melynek oldalait a repkény és folyoudár kioldhatlan gomolyban futotta be.

Nem gondoltam semmire, egyedül a szőlőfürtök, melyek oly igézű közelségben függtek, foglaltak el Nem gondoltam arra; hátha valaki van a kerben, s meglátja tettomat? — el valék vakulva, bűnhődtem is érte.

Ovatosan letérd lve a falon, jobb kezemmel az indákat tartó lézcek egyikébe fogódtam, s balkezemmel a legeszebb nagyságu fürt után nyulék.

T-hát még is vészhez vivé ön e galádí teit? — kérdik önök, s méltó fölháborodással teszik hozzá: Bár előné a bűnhődés! — Megálljanak, kérem megálljanak! — Ne akarjanak a sors elé vágni, tudá ő mit csinál, mert nem hiába mondja Tompa:

„Óh sors! lábaid alatt a szegény halandó,
Olyan, mint egy féreg ?”

Tehát, mint fönebb mondtam, balkezemmel a szőlőfürt után nyulék, azonban elszámitám magamat. Karom rövidebb volt, mintsem a távolságot (mükifejezéssel szólva) áthidalhatta volna, karom rövidebbég pedig nem igen todlhattam volna meg egy lépéssel, mert ez esetben aligha nem önkénytelen repülésben néztem volna elébe; — mit tettem tehát? Nyujtóztam és

ismét nyujtóztam, hogy ezélem előljem. Columbus tojása! mondják önök. Igen, de következésményében mily horderejű!

Nyujtózósom közben úgy tetszett, mintha a fürt mindinkább távolodnék e én valódi tartalosi vágygyal nyulék inkább és inkább felé, midőn egyszerre egyensúlyt vesztem — — (Kérem a győnébb idegzetűeket, ne ijezjenek meg, ájulás se történjék, mert sem emberhalál, se kéz-, láb-, stb. törés nem esett, minek legjobb bizonyosságai e magamról irt sorok) — — lezuhantam a szomszéd kerbe, egy díszes verbéna csoport kellő közepébe, mely más körülmények között talán nem lett volna kellemetlen fekhely. sőt valami óskori druidának — ki előtt a verbéna szent virág volt — talán föl is költött volna irigységét, mindazáltal éppen nem érzém jól magam.

És okozta kábultságom talán hosszabb ideig tart, ha egy sikolás föl nem rázott volna. Villámgyorsan ugrók talpra, s ime! sikoly tulajdonosságban Ilonkát ósmerém föl. — Mily óriási zavar fogott el, azt még csak nem is közölhetlek, azt azonban ósztónszerűleg érzém, hogy itt gyors cselekvésre van szükség. A szegény, megrebent leánya talán föl sem ismerve engem, csak a menekésre gondolt, s futni kezdett a kijárás felé. — Ha távozik, veszte, vagyok; mert nem említve Berkes ténus ur nádálczóját, a három vizsla elnézést nem ismerő kegyetlenséggel szabdalta volna meg öltönyömet, tartalalmával együtt. Már pedig ha Ilonka kizsarló lármát üt, ez megcsinál rajtam; oly igaz, mint kétszer kettő négy; — én tehát elállva Ilonka utját, a legkönyörgőbb hangomat elővéve, fölkiálték:

— Az istenért Ilonka! hallgasson meg, vagy megölöm magam.

Nem tudom, ha e rettenetes fenyegetés miatt-e, vagy mert engem megösmert. — megállott.

Hát ön az Ákos? — kérdé a kis leány csodálkozva, melybe most zavar s szűgyen kezdé vegyülni. — A kedves angyal értem szégyenlő magát.

— Én vagyok — felelém; — de ugy-e, tolvajnak tart?

— Én? — világért sem! — szólt zavarral — Azonban

Azonban nem tudja megmagyarázni viselkedését: — nemde ezt akarja mondani Ilonka, vágtam közbe élénken. Ne aggódjék, adok magyarázatot, óh igen! — szívem adand magyarázatot, folytatám pathossal, mert eszembe jutván egy épen nemrég bevégzett regény néhány frázisa, ezeket alkalmasaknak véltem arra, hogy magamat kivághassam velök.

Térdre hulltam tehát a hámuló leánya előtt, nádragom világos veszedelmére, mert a porondos földdel nem a legkiméletesebb érintkezésbe hoztam, — s folytatám:

— Ha ég és föld ellenem esküszik is, legyőzöm, csak elrebegegessen lábaidnál, hogy szerellek drága lény! — Most már meghalhatok, mert silányság e földi lét, midőn szemedben olvasom üdvömet!

— De Ákos, én nem értem mit beszél; — azután a térdeplés — a szülő — —; akadozott a kis ártatlan.

Én észre véve, hogy itt bár kevésbé felengző, de annál érthetőbb és nyomósabb magyarázat szükséges, fölálltam, megfogám kezét s így szólék:

— Drága Ilonkám, ne higgye, hogy talán a szőlők esőbitottak volna el, oly aljas legyek, hogy ily módon elégtsem ki vágyamat; — a világért sem. — Én megsejtve azt, hogy kegyedet itt találom, kockáztattam mindent, s mint látja meggondolatlanul a kerítésen keresztül akartam bejutni, azért, hogy megmondjam: én kegyedet szeretem. Bár a helyett, hogy a lézceken jöjjelek le, szerencsétlenül lebuhtam, azonban ez nem hatott réám esűggesztőleg, s most is azt monlom: szeretem kegyedet.

Szinte csodálkoztam magamon: hogy példíthettem egy lélekre re ily ámitással s hazugsággal spékelt monddkát: — azonban most elfogulatlanul elmélkedve a dolog fölött, nem csodálkozom. — Atyám nagy reményeket táplált irántam az ügyvédi pályát illetőleg, melyre készüendő valék.

Ilonka szép szeméit tágra nyitva nézett réám; — úgy látszóik nem érteit meg. Magam sem gondolkoztam akkor szavaimnak mélyebb értelme fölött, tisztán csak az lebegett előttem, hogy bár mi módon, csak becsülettel menekülhessek.

(Folytatása következik)

TANÜGY.

„A rosnogyói kath. főgymnasiun értesítője az 1879/80. tanévről. Közlelési Nátáfalussy Kornél igazgató.”

Kötelességmulasztással vádolnók magunkat, ha e bár későn kapott értesítő nyomán, nem szólnánk valamit Gömörmegye e jeles közéletanodájáról. A csinosan kiállított értesítő minden lapján meglátszik a tudós igazgató kezzenyoma; beosztása, ismertetési, a tananyag vázlatos kimutatása, különösen az intézet statisztikája oly ügyesen, oly hibátlanul vannak összeállítva, hogy ezen tudósítvány Magyarország bármelyik főgymnasiunának értesítőjével kiállja a versenyt. Megérdemli, hogy bővebben ismeressük.

Az első rész egy „Történelmi visszatékin-

tés”-t hoz a főgymnasiunot érdeklőleg — magától az igazgatótól. E szerint annak alapjait Lippay György, Esztergom, nagy emlékü érseke vetette meg 1660. év végső napjaiban nyitott meg 3 nyelvtani osztállyal, melyhez 1690-ben a negyedik is járult. 1776-ban a já-szóvári premonstrái kanonokrend tagjai vették át. 1851-től a pá-píki lyceum bölceleletszaki osztályainak (7-8.) beolvastásával főgymnasiunammá szerveztetett.

Van 16 tanára, 7 prémontrai, 6 rosnogyói áldozár, 3 világi. Az intézet tanzerei folyton gyarapodnak, felgyűm. könyvtára, térképrajzi, éremgyűjtemény, természetrajz és tani szertára a jelesek között foglalnak helyet. Az ifjusági önképző Révaykőr munkólése öt év óta fűvösen virágzik. Segélyezési-tápiintézeti-ügye jó lábon áll, 10330.14 flt alapokkével rendelkezik. Köz-alapítványi s jutalmazási ösztöndíjai, püspöki és káptalani segélyezések tulajadják a 2500 forintot.

Az iskolai évfolyásáról Nátáfalussy Kornél ur beható, szakavatottságot eláruló birálattal veszi toll alá a legújabb tanítási terv alapján előadott tananyagokat. E középiskolai oktatás színvonalának emelését célzó tantervi reformok ismertetése után áttér a tanári kar személyzeti ügy s működési körében felmerült mozzanatok esetelesére. Ha terünk engedné, érdemlegesen közölhetnők a kitünő ismeretéseket, melyek bárkinek irányadóul szolgálhatnak. Röviden még annyit, hogy a tanulóknál általános létszáma 214, mely mögötte marad ugyan a mult évinek, de a napról-napra növekvő anyagi elsvárodás itt a fénytényező, mint anyai sok más hazai állapot pangásával. A születési és származási statisztikái illetőleg, a növendékek csaknem kizárólagosan magyarországi volt, egy lajhántali származás. — A jövő tanév szept. 1-én veszi kezdetét.

Tanügyi irodalom.

„A közoktatás kérdéséhez” című füzet jelent meg Szegeden, írta Garzó Imre. A könyv 3 részre oszlik: 1-ső általános elveket s nézeteket jelez ana dolgok körül, melyek az oktatásnál szem előtt tartandók; 2-ik a jelenkori oktatást vizsgálja; a 3-ik pedig egy oktatási rendszer vázlatát adja. Szerző az ugynevezett praktikus oktatás híve, sokalja a nyelvtanokat, a klasszikusokat s ezek helyett realisabb tárgyakat kíván. — Ajánlatjuk a tanár és tanügyi barátok illetékes figyelmébe.

HIVATALOS RÉSZ.

R. szombati kir. Törvénszék Elnökötöl.

464 sz.
éin 1880.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMEY.

A rimaszombati kir. Törvénszék elhelyezésére szolgáló épületben lévő hivatalos szobák, és folyosók egyszerű befestése árlejtés útján a Nagyméltóságú m. k. Igazságügy miniszterium által engedélyeztetvén, ezen festési munkálatok felvállalására néve árlejtési határidőül f. év és hó 22-ik napjának d. e. 10 órája tűzetik ki, melyre a vállalkozni kívánók a Rimaszombati kir. törvénszék elnöki irodájába meghívattak, a szerződési feltételek ugyanott eddig is megtekinthetők. —

R. szombat 1880 Julius 15.

MARTON RUDOLF kir. t. széki elnök.

Közgazdaság.

Piaci árak. — Julius 17-én tartott h e t i vásárunk alkalmával következő piaci árak lettek a város hiteles jegyzőkönyvébe följegyezve: Hektoliterenként. Buza 10 ft 45 kr. 9 ft — kr. Feles 7 ft 00 kr. Rozs 7 ft. — kr. 6 ft. 50 kr. Árpa 3 45 kr. 4 ft. Zab 3 ft. 30 kr. Kukorica 6 ft. 50 kr. Burgonya 4 ft. — kr. M é t e r m á z s á n k é n t. Buza — frt — kr. 10 frt. — kr. Rozs 7 frt. 80 kr. Zab 7 frt. 50 kr. Széna kötve 1 frt. 60 kr. Takarmány szalma 50 kr. Alom szalma 35 kr. Z-szupzalma 1 frt. 15 kr. GYÖRY K.

Szerkesztői üzenetek.

H. I. Kérdésekre hováhamar válaszolunk. Isten hozott!

B. J. R. zsgny Türelmetlenül várjuk Bácsit.

A jó virág mit mond?

Gy. L. Kapuzás után érkezett. Választottunk. A házastörő órána fogal fűszékbe. Avo!

Dr. K. K. Talán a sok patiens nem engedik hogy néhány perczet szentelj a vászra.

A. B. Apaga! Ha vers, legyen benne poézis.

A papirkosár ugyis üres, sok fér belé.

LUCIFER A „rozsdamarta” fegyver benűnűket nem sebezhet, különben állnók még Uchatius elebi is.

ARGUS Mi héber nyelvet tanultunk, de a lepi, beth, ghimel stb. nyomán se syllabizálhattuk ki ortodox-manusemptumát. Különbön félretettük.

Több kéziratra a jövő számban.

Felelős szerkesztő:

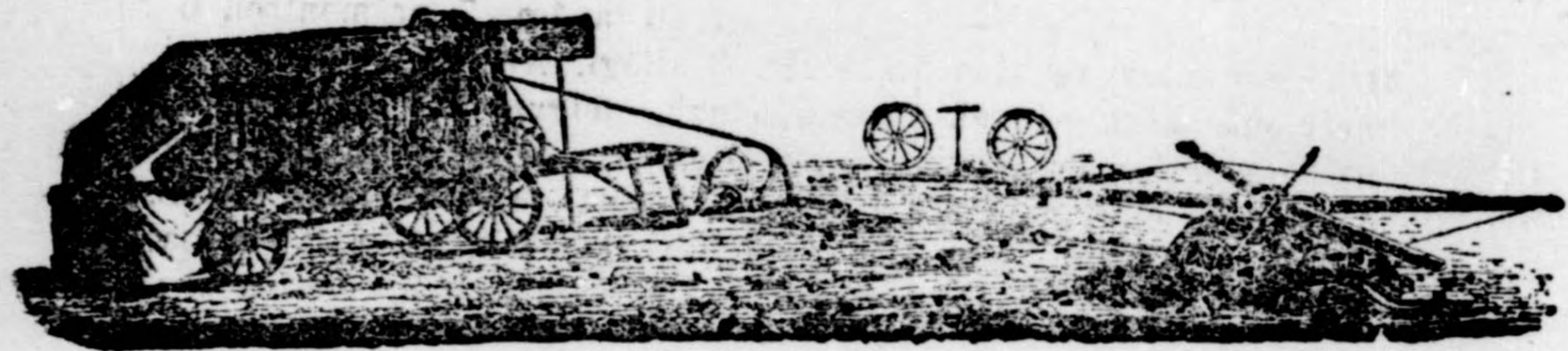
PITÓ PORUBSKY PÁL.

Fődolgozótlárs:

FÓTHI K. BÉLA.

FEHÉR MIKLÓS.

vezér ügynök

ajánlja: **HOFNERR M.** szabadalmazott
járgányos tisztító szerkezetű
CSEPLŐGÉPEIT

4 kis mokány löerőre,

melygépek a szerzett tapasztalatok nyomán a legmunkaképesebb- és legtartósabbaknak bizonyultak, és tiszta munkájuknál fogva a legkönnyebb járattal párosítva legalkalmasabbak a kisbirtokosoknak.

Ajánlja továbbá: **R. HORNSBY & SONS** világhírű belső gőz hengeres **GŐZMOZDONYAIT** fa, szén és szalma fűtésre berendezve, és ennek jeles szerkezetű, legkevesebb kopásnak alávetett **GŐZCSEPLŐGÉPEIT**; valamint mindennemű legjelesebb bel- és külföldi gazdasági gépeit a legolcsóbb áron.

Iroda, raktár és műhely: Budapesten, Üllői ut 25.sz. Köztelek.

Arjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve küldetnek.

POUDRE DE SERAIL

BLAHÁNÉ LOUIZA művésznő kedvencz arczpora.

Ezen arczpor egytalanlag tökéletesítve, minden ártalmas szerektől mentes és oly kitünő tulajdonságot egyesít hogy mindenneddig a kül- és belföldön készített porokat sokszorosan felül múlja: nagy mérvű federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvjja, az arcznak és testszínnek ifju és természetes színezetet kölcsönöz, úgy, hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észre venni, mely kitünő hatásáért Blaháné Louiza asszonyság a következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt, MÜLLER J. L., ezeltől VADÁSZ FERENCZ özv. utóda illatszerész urnak Budapesten. A poudre Serail, melyet ön feltalált, valóban kitünő és a maga nemében páratlan, mert anemcsak az arczot lathatatlan és tartós, de egyszersmind rendes hasznalatnál ártalmatlansága által az arczra oly jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért jövőben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni és megvagyok győződve, hogy felülmulhatatlan jószágáért általános elismerésnek fog örüdeni.

Tisztelettel:

BLAHA LUIZA.

CREME POMPADOUR

Az illatszát terén jelentékeny párisi kitünőségekkel való összeköttetésem folytán sikerült a világhírű „Crema Pompadour” egész eredeti tisztaságában és erejében előállítanom. Ez azon szer melyel a hírneves asszony egész agg koráig fenn tudta tartani csodaszépségét, a nélkül, hogy az egészségére ártott volna; azért nem mulaszthatom el a t. hölgyvilágnak azt a leghatásosabban ajánlani. — E kitünő szer jóváfelelmul, minden eddigi e nemű gyártmányt.

Egy tegely ára hasznalati utasítással 1 frt 60 kr.

Csak azon készítmény valódságáért kezeskedem, mely alábbi védjeggyel van ellátva. — Legnagyobb választék valódi fraeczai és angolillatszerekben.

Minden doboz POUDRE DE SERAIL a mellékelt bejegyzett védjeggyel van ellátva, 60 kr. és 1 frtos dobozokban: valódi minőségben csupán a fentalálónál MÜLLER J. L., ezeltől VADÁSZ FERENCZ özv. utóda illatszerész a „Virág királyné”-hoz Budapest, korena- herczeg-utca 2-ik szám, kapható.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

2-?

A t. gazdaközönséghez.

MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

(alaptöke 8 millió arany forint teljesen befizetve négy millió forint aranyban.)
A magyar-francia biztosító részvénytársaság alórt vezérügynökségo felhívja a tisztelt gazdaközönseget, takarmány és szalmásételei készletei tüszelleni biztosítására. A társulat

olesóság tekintetében szalmás, gabna és takarmány biztosítási díjai megszabásánál ép ugy igyekezett a t. gazdaközönség érdekeit méltányolni, mint azt jégbiztosítási díjszabásoknál igazolta.

JELENTÉKENY BIZTOSÍTÁSOKNÁL A GAZDÁK AZ OLCÓSÓ DIJAZÁSON KIVÜL MEG MÁS-NEMÜ KEDVEZMÉNYNYEL ÉS DIJENGEDMÉNYEKEN IS RÉSZESITTETNEK.

A biztosítás az illető kötvény lejártáig a cséplés után, tehát a szemek raktárba lett elhelyezése után is érvényben marad, anélkül, hogy ez áthelyezést külön bejelenteni kellene.

Biztosításokat elfogad s bővebb felvilágosítást ad A magyar-francia biztosító részvény-társaság rimaszombati főügynöksége

SZÜGYI ZSIGMOND.

Valamint minden jelentékenyebb helyen lévő ügynökségek.

A

GÖMÖR-KISHONT

számára mindennemű hirdetések felvételnek a lap kiadóhivatalánál Rimaszombatban, Cserencsényi-utca, KALLA MIHÁLY házában; Budapesten GOLDBERGER A. V. hirdetési irodájában, Szervitatér 3. sz. alatt és Bécsen SCHALEK HENRIKNÉL I. Wollzeile 12.

Hirdetmény.

A kisesoltói koresmaépületek az italmérési joggal 2619 □ öl térfogatu szántófölddel, 1880. evi augusztus hó 16-án délelött 10 órakor a helyszínén tartandó nyilvános árverés utján örökáron elfognak adatni.

Az előnyös feltételek Kerepessy István birtokossági megbizottnál Lekenyében megtekintethetők. —